

Bakgrunn for vedtak

Nedlegging av Meisal I kraftverk

Molde kommune i Møre og Romsdal fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Istad Kraft AS
Referanse	202102100-20
Dato	29.11.2023
Ansvarlig	Carsten Stig Jensen
Saksbehandler	Ylva Bencze Rørå

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Hva søker Istad Kraft AS om?

Istad Kraft AS søker om nedleggelse av Meisal I kraftverk i Molde kommune. Det har blitt etablert et nytt kraftverk, Meisal II kraftverk med magasin i Meisalvatnet, som har ført til en reduksjon i vannføring til kraftverket Meisal I og dermed lavere produksjon. Etter Meisal II kraftverk ble satt i drift i 1998 og frem til siste driftsår 2020 har årsproduksjonen i Meisal I kraftverk vært på ca. 1 GWh. Meisal I kraftverk ble etablert i 1936 og har et omfattende behov for rehabilitering dersom det fortsatt skal driftes. Kraftverket er i dag ikke i drift som følge blant annet av lekkasjer og manglende sikkerhet på rørgata.

Istad Kraft AS har søkt om å fjerne rørgata og tilhørende fundamenter der det ligger synlig i dagen. Dette innebærer også fjerning av skog og etablering av midlertidig anleggsvei for å komme til med anleggsmaskiner. Istad Kraft AS ønsker at den nedgravde delen av rørgata, ved og under fylkesveg 62, blir liggende. Kabler i luftspenn og tilhørende stolper vil bli fjernet. Videre har de søkt om å fjerne eller bygge om deler av inntaket, slik at Meisalelva blir tilbakeført til tilnærmet samme tilstand som før kraftverket ble bygd ut.

Hva mener høringspartene om tiltaket?

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal mener nedleggingen har en positiv landskapsmessig effekt, og forutsetter at Istad Kraft AS legger opp til naturlig revegetering av området. Møre og Romsdal fylkeskommune har ingen merknader til tiltaket. Molde FrP viser til økt kraftteterspørsel og tidligere flomhendelser i Meisal. På bakgrunn av dette mener de at opprusting av Meisal I kraftverk bør vurderes. Gunn Petrine Sveen eier et hus rett ved en sidebekk til Meisalelva, og viser til en flom i 2022 som førte til oversvømmelse hos henne og en annen nabo. Hun ønsker ikke at tiltaket skal føre til økt vannføring som kan forårsake skader på hennes tomt.

Hva gir NVE tillatelse til?

NVE gir Istad Kraft AS tillatelse til å legge ned Meisal I kraftverk.

Hvorfor gir NVE tillatelse?

Det står i § 41 i vannressursloven at det skal gis tillatelse til nedlegging dersom det ikke er særlige grunner som taler imot. Lovens krav til særlige grunner er ikke oppfylt. Det er ingen som gjennom høringen har meldt interesse for å overta ansvaret for rehabilitering, drift og vedlikehold av Meisal I kraftverk, jf. lovens § 42.

NVE gir Istad Kraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 med henvisning til § 41 til å legge ned Meisal I kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Innhold

SAMMENDRAG	1
SØKNAD	3
HØRING OG DISTRIKTSBEHANDLING	8
NVES VURDERING	12
NVES KONKLUSJON OG VASSDRAGSKONSESJON	16
FORHOLDET TIL ANNET LOVVERK	21

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Istad Kraft AS, datert 10.02.2023:

«Istad Kraft AS ønsker å legge ned kraftverket Meisal I i Meisalevla i Molde kommune i Møre og Romsdal fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

Etter vannressursloven, jf. §§ 8 og 41, om tillatelse til:

- *å legge ned Meisal I kraftverk med tilhørende inntaksdam og rørgate.*

Nødvendig opplysninger om nedleggingsplanene kommer fram av vedlagte utredning.»

Meisal I kraftverk, hoveddata for nedlegging

TILSIG		Dagens situasjon med/uten overløp på Meisaldammen
Nedbørfelt	km ²	10,4/3,0
Spesifikk avrenning	l/(s · km ²)	54,3/48,0
Middelvannføring	m ³ /s	3,8
MAGASIN		
Magasinvolum	m ³	350-400
HRV	moh.	225,7
LRV	moh.	-

Om søker

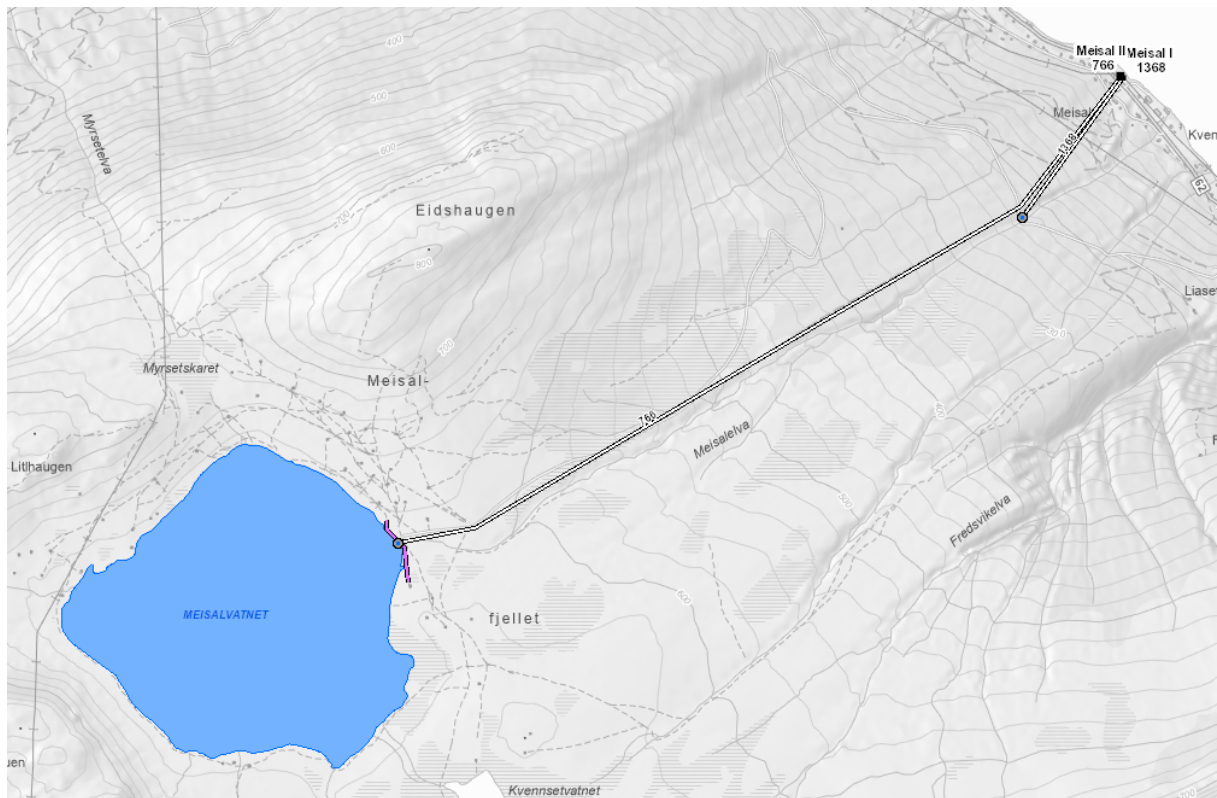
Meisal I kraftverk eies av Istad Kraft AS. De eier og drifter fem vannkraftverk, og har andelsproduksjon i tre vannkraftverk.

Beskrivelse av området

Meisal I kraftverk ligger i Molde kommune i Møre og Romsdal. Det ble etablert konsesjonsløst i 1936, og hadde en årsproduksjon på 5,1 GWh frem til Meisal II kraftverk ble etablert. Kraftstasjonen ligger på nedsiden av Fv62 som går mellom Molde og Sunndalsøra, og deler stasjonsbygg med det nyere Meisal II kraftverk. Inntaksdammen og øvre del av rørgatetraséen ligger i et område med blandingsskog, med innslag av både løv- og bartrær. Nedre del av rørgatetraséen går over begrodd mark. I luftlinje er avstanden mellom inntaksdammen og kraftstasjonen omtrent 750 m. Innenfor tiltaksområdet er det noe gårdsbruk, bolighus og mindre bygninger. Meisal I kraftverk er for tiden ikke i drift, som følge av blant annet lekkasjer og manglende sikkerhet på rørgata.

Etter Meisal II kraftverk med magasin ble etablert i 1998, har tilsiget til Meisal I kraftverk blitt kraftig redusert. Meisal I har hatt en årsproduksjon på om lag 1 GWh frem til 2020, som var kraftverkets siste driftsår. Meisal I har omfattende behov for rehabilitering dersom det skal kunne driftes. Det må blant annet skiftes ut turbin, generator, kjøleanlegg og

styringsanlegg. I tillegg må luker og ventiler på inntaksarrangementet rehabiliteres, og deler av rørgata skiftes ut av sikkerhetsmessige årsaker. Ettersom det både er mindre potensial for produksjon som følge av Meisal II, og omfattende behov for oppgradering, mener Istad Kraft AS at det ikke er økonomisk forsvarlig å drive kraftverket.

Figur 1. Kart over Meisal I og Meisal II kraftverk med magasin. Referanse: NVE Temakart

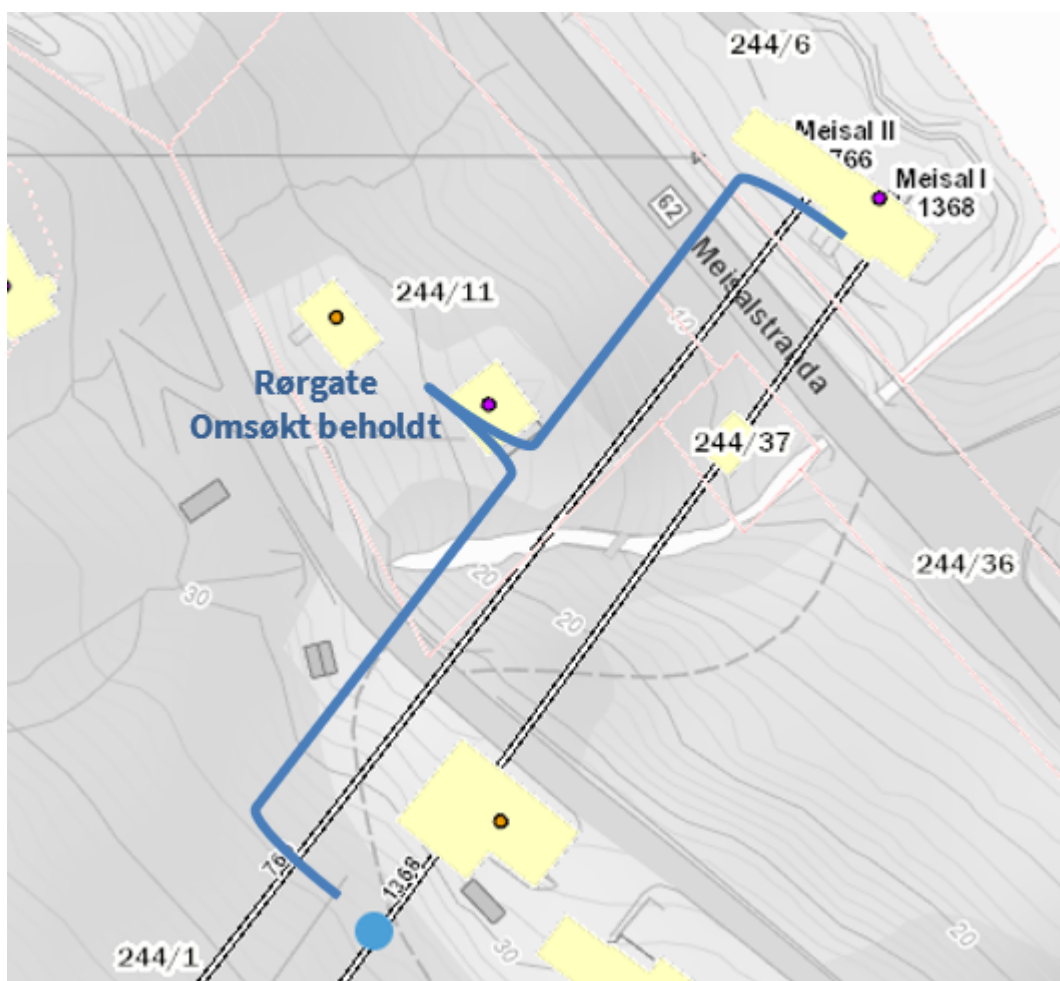
Teknisk plan

Figur 2. Kart over tiltaksområdet for Meisal I kraftverk. Rørgatene til Meisal I og Meisal II kraftverk er parallelle. Referanse: NVE Temakart.

Fjerning av kraftverket

Istad Kraft AS søker om å legge ned hele kraftverket. Tilhørende installasjoner i kraftstasjonsbygget vil bli fjernet, men selve bygget vil bestå da Meisal II kraftverk deler samme stasjonsbygg. Istad Kraft AS vil fjerne kabler i luftspenn og tilhørende stolper, som i dag har en lengde på 750 m og går parallelt med rørgata. Av rørgatas totale lengde på 750 m, ønsker de å fjerne ca. 670 m. De ønsker ikke å fjerne den nederste delen av rørgata som ligger nedgravd under fylkesveg 62 og til kraftstasjonen (ca. 25-30 m) og under/ved boligområde og til kommunal vei (ca. 50 m). Delene av rørgata som er omsøkt beholdt er vist i Figur 3.

Figur 3. Kart over nedre del av rørgaten. Istad Kraft AS søker om å beholde den nedgravde rørgata fra kraftstasjon til blått punkt. Rørgata ovenfor blått punkt skal fjernes. Referanse: NVE Atlas

Istad Kraft AS ønsker å vurdere om deler av inntaksarrangementet bør stå igjen ved utarbeidelse av Plan for miljø og landskap. Inntaksarrangementet består av dam for inntaksmagasin og arrangement for å slippe Meisalelva forbi inntaksmagasinet. I søknaden beskriver de at opprinnelig elveløp kan ha vært noe lengre mot nord enn dagens elveløp. De må derfor vurdere hvordan terrenget kan tilbakeføres for å få en mest mulig naturlig trasé for Meisalelva uten at det oppstår skade fra elva på rørgata for Meisal II kraftverk. Denne rørgata passerer rett nord for inntaket til Meisal I kraftverk.

Produksjon og kostnader

Meisal I kraftverk har en installert effekt på 900 kW. Tidligere var årsproduksjonen på 5,1 GWh, og etter utbygging av Meisal II har årsproduksjonen vært på omtrent 1 GWh. Siste driftsår for Meisal I var 2020. For å drifte kraftverket, må kraftverket opprustes. Opprustningen vil ev. inkludere ny inntaksluke/ventil med rørbruddsfunksjon i inntaksdammen, ny turbin, regulator og generator, ny rørgate, nytt styringssystem og nytt hjelpeanlegg. Søkers kostnadsestimat for en slik opprustning er 19.3 mill. NOK. Kostnadene er pr 2020, og justert etter SSB sin prisindeks for grunnarbeider pr. oktober

2023. Søker har gitt et grovt estimat for kostnaden av nedlegging. De antar at den vil være på rundt 2-3 mill. NOK pr. september 2023.

Massetak og deponi

Det er ikke planlagt massetak i forbindelse med tiltaket. Fyllmasser til terrengoppbygging er planlagt hentet fra lokale massetak i nærheten av anlegget.

I forbindelse med Plan for miljø og landskap vil Istad Kraft AS ta prøver av rørmaterialene, omkringliggende jordmasser og betong brukt i rørfundamenter og forankringsklosser. Dersom jordmassene ikke kan benyttes til terrengarronding på grunn av forurensning vil de bli fraktet til nærmeste godkjente deponi. Betongen vil enten bli benyttet som fyllmasser eller deponeres, avhengig av om den inneholder miljøskadelige stoffer.

Veier

For å fjerne rørgata må det etableres tilkomst for gravemaskin langs hele rørgata som skal fjernes. Det er etablert skogsbilvei til inntaksdammen, og det er også traktorveier i tiltaksområdet. Istad Kraft AS vil benytte seg av eksisterende traktorveier så langt som mulig, etter avtale med grunneiere. De vil trekke/belte ned rør og betongfundamenter til steder der eksisterende skogsbilveier krysser eller ligger nær rørgata. Der skogsbilveiene ligger lengre unna rørgata kan det være behov for å etablere midlertidige anleggsveier. Søker anslår at det er behov for om lag 200-250 m med midlertidige anleggsveier, i tillegg til tilkomst for gravemaskin langs ca. 670 m av rørgata.

Arealbruk

Tabellen under viser forventet midlertidig og permanent arealbehov i forbindelse med nedleggingen av Meisal I kraftverk.

Tabell 1. Arealbruk ved nedlegging av Meisal I kraftverk.

Inngrep	Midlertidig arealbehov	Permanent arealbehov	Ev. merknader
Anleggsområde for fjerning av rørgate	Ca. 7 500 m ²	-	
Anleggsområde ved inntaksarrangement	Ca. 1 000 m ²	Ikke avklart	Endelig løsning for inntaksarrangementet avklares ved detaljprosjektering.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Kommunedelplan for Nesset kommune 2012-2020 er gjeldende plan for tiltaksområdet. Inntaksdam og rørgaten frem til ca. 450 m nedenfor inntaksdammen er LNF-område, deretter er arealbruk definert som LNF med spredt bebyggelse frem til boligeiendom gnr/bnr 244/11 og 244/37 som er definert som nåværende boligområde.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal sendte inn følgende uttalelse i brev av 12.04.2023:

«Meisal I kraftverk (frå 1936) skal leggst ned. Det er ikkje lenger i drift, m.a. som følgje av lekkasje og manglande tryggleik på røygata. Kraftverket er erstatta av Meisal II.

Tiltaket inneber fjerning av røygata og tilhøyrande fundament. Ved gjennomføring av tiltaket skal også kablar i luftspenn og stolpar blir fjerna. Landskapsmessig er dette positivt. Vi kjenner elles ikkje til registrerte naturverdiar eller viktige friluftsverdiar i området som kan bli rørt av tiltaket.

Vi føreset at ein legg opp til naturleg revegetering av områda og at ein gjennom detaljplan for miljø og landskap viser korleis eventuelle ureine massar skal takast hand om. Vidare føreset vi at tiltakshavar sikrar at anleggsarbeida ikkje bidrar til spreiding av framande planteartar i lausmasser eller med utstyr, jf. krava som følgjer naturmangfaldlova § 28 og kapittel V i forskrift om fremmede organismer. Ut over dette har vi ikkje merknader til tiltaket.»

Møre og Romsdal fylkeskommune sendte inn følgende uttalelse den 19.04.2023:

«Møre og Romsdal fylkeskommune har ut frå våre ansvarsområde ingen særskilte merknader.»

Molde FrP sendte inn følgende uttalelse den 26.03.2023:

«Meisal 1 har vært brukt som elvekraftverk fra 2000 til 2020, og har gitt god inntekt. Av sikkerhetsgrunner må nå anlegget oppgraderes.

I en tid med sterkt økende etterspørsel etter mer elektrisk energi, er det etter vårt syn klart at opprustning av eksisterende vannkraftanlegg er løsningen for å skaffe mer.

Vi er kjent med at det i 1992, i forbindelse med utbyggingen av Meisal 2, ble utredet en plan fra Ødegaard & Grøner AS i Trondheim. For å oppgradere Meisal 1, ville de bruke «takrenne» sørover, for å få med både Kvennsetelva og Fressvikelva.

I tillegg ble det i 2011 laget en plan av NVE, for et takrenneprosjekt nordover. Primært for å forebygge økt flomfare for bebyggelsen ved sjøen, og bilveien til Meisalvatnet. Det må nevnes at fjellveien som ble bygd av Nesset Kraft AS og grunneiere, er hovedårsaken til endret flomsituasjon.

23. juni 2000 var det flom. Denne truet kraftstasjonen ved fjorden, og det nyetablerte uteområdet der ble tatt av flommen. Hus og veier i området har forøvrig gjentatte ganger vært utsatt ved flom.

Flomsikringsplanen skulle samle overvannet bort til Meisalelva før Meisal 1. Tiltaket er ikke igangsatt.

Avslutningsvis vil vi si at tiltaket; «Nedlegging av Meisal 1», må stanses inntil videre. Det må også gjøres en grundig vurdering, om det med mer vann fra begge sider og moderne utstyr, heller vil lønne seg å oppruste og drive Meisal 1 videre.

Det kan gi en vinn-vinn-situasjon, både for strømproduksjon og flomsikring.»

Gunn Petrine Sveen sendte inn følgende uttalelse den 28.03.2023:

«Undertegnede, Gunn Petrine Sveen, er hjemmelshaver til gnr. 243 bnr. 1 m.fl. i Molde kommune (før sammenslåingen gnr. 43 bnr 1 m.fl. beliggende i Nesset kommune).

Som en følge av vannkraftutbyggingen i området har jeg gratis elektrisk strøm i ikke ubetydelig grad. Dette skyldes blant annet reguleringen av Meisalvatnet, hvor en sektor tilhører min eiendom, samt tekniske installasjoner ved Meisalvatnet og rørgater. Det hører også med til historien at Meisalvatnet i sin tid fikk tilført ekstra vann gjennom graving av kanal fra Kvensethvatnet, som ligger øst for Meisalvatnet, og således endret vannføringen i området til gunst for kraftproduksjonen.

Bolighuset har adresse Svenslivegen 207, og det er det siste bolighuset på Svenslivegen mot øst i retning Sunndalsøra, og der Svenslivegen går ned på RV 62.

Som nærmeste «nabo» har jeg en grein av Meisalelva, som går i kulvert inn under Svenslivegen og videre i kulvert under RV 62 ned mot sjøen. Dette vises på kart «Oversiktskart anleggsdeler», tegningsnummer L O – 010, revisjon G-01.

I fjor, på samme tidsrom som «GYDA» herjet, hadde jeg en voldsom oversvømmelse i inngangsparti/kjelleretasje på bolighuset. Jeg bor nå i Trondheim, og da vi kom nedover til huset som ellers står ubebodd, var det et sørgelig skue, da vannet hadde stått 30-40 cm over golvnivå og gjort store ødeleggelser, noe som ble forsikrings sak i størrelsesorden kr. 200 000.

På samme tid var det vannskader hos Bjørn Helge Kvenseth på nedsiden av RV 62, adresse Meisalstranda 364.

Bekken og overliggende lende hadde nok som en følge av voldsomme nedbørsmengder og høge temperaturer ført til sterk snøsmelting, som igjen førte til det rene ragnarokk i området, noe som også vises på bekken som etter min oppfatning er faretruende gjenfylt av stein og blokker like ovenfor kulvertene. Molde kommune er varslet om dette, men vet ikke om de har tatt tak i denne henvendelsen. Nedleggingen av Meisal I vil da åpenbart føre til økt vannførsel i denne bekken på permanent basis, og jeg uttrykker bekymring for kulvertene og dermed Svenslivegen og ikke minst RV 62 der det ikke er omkjøringsmuligheter. Etter mitt syn ville det beste være å søke å unngå en merbelastning på vannveiene ved mine bygninger og ved dette vegkrysset, altså at vannet kan gå der det nå går. Enten ved at inntaksdam og rørledninger renoveres, og evt. kobles sammen med rørgata til Meisal II, hvis dette er mulig, og på den måten kan gi økt kraftproduksjon. Eller at en annen part ser mulighetene, og tar over anlegget og konsesjonen.»

Istad Kraft AS sendte inn følgende kommentarer til høringsuttaalelsene den 15.06.2023:

For uttalelsen til Statsforvaltaren i Møre og Romsdal:

«Statsforvalterens vurderinger i forhold til landskapsmessig påvirkning sammenfaller med våre vurderinger. Statsforvalteren har heller ikke kommet til at området har registrerte naturverdier eller viktige friluftverdier som kan bli berørt av tiltaket. Også dette er sammenfallende med våre vurderinger.

Det vil bli utarbeidet plan for miljø og landskap som en del av videre planlegging. Denne planen vil forutsette naturlig revegetering av området. Det vil som en del av planen bli foretatt prøvetaking av rør, fundamenter og jordmasser som ligger rundt rørene. Disse resultatene vil bli sammenfattet i en miljøsaneringplan som vil beskrive håndtering av de ulike delene som skal fjernes og jordmassene rundt rørene. Som en del av plan for miljø og landskap vil det også bli foretatt registrering av fremmede arter (svartelistede arter) og truede arter (rødlistearter). Plan for miljø og landskap vil ut fra funnene beskrive nødvendige tiltak for anleggsarbeidene.»

For uttalelsen til Møre og Romsdal fylkeskommune:

«Istad Kraft AS har ikke bedt om at søknaden om nedlegging av Meisal I behandles i regionalt planforum. Vi har vurdert høringen til søknaden som er iverksatt som tilstrekkelig for å få belyst saken fra offentlige etater/myndigheter, privatpersoner og andre.»

For uttalelsen til Molde FrP:

«Etter bygging av Meisal II i 1999, med tilførselsrør helt opp til Meisalvatnet, har vanntilførselen til Meisal I blitt kraftig redusert. Kraftverket produserer nå bare på flom fra Meisalvatnet og restfeltet nedstrøms inntaket i Meisalvatnet. Årsproduksjonen ved Meisal I etter byggingen av Meisal II har vært ca. 1 GWh i året.

Ved en normal kraftpris på 30 øre/kWh gir dette en brutto inntekt for Meisal I på kr 300.000,- pr år. Det er disse inntektene som må bære investeringen i et evt. nytt Meisal I kraftverk.

I forbindelse med Istad Kraft AS' kjøp av Nettet Kraft AS ble det gjennomført en «due diligence-prosess». Denne estimerte en total kostnad for et nytt Meisal I til 16,1 mill NOK. På oppdrag fra Istad Kraft AS har Norconsult, i august 2020, utført produksjonsberegninger for Meisal I inkludert en vurdering av produksjonspotensialet med å inkludere deler av et sidefelt nord for dagens nedbørsfelt.

Det er gjort en vurdering av produksjonspotensialet ved å utvide nedbørsfeltet i nordlig retning ved å benytte et «takrennesystem» for å lede vannet til eksisterende inntak. Utvidet nedbørsfelt er ca. 3,5 km² totalt, mot 2,6 km² for eksisterende felt. Utvidet nedbørsfelt bidrar med ca. 1,1 mill. m³. Om dagens slukeevne beholdes, er produksjon beregnet til 2,27 GWh. I dette tilfelle vil flomtap være ca. 0,87 mill. m³. Det er derfor hensiktsmessig å øke slukeevnen. Beregninger viser at slukeevne på 0,6 m³/s gir produksjon på 2,33 GWh. Ved ytterligere økning av slukeevnen begynner produksjonen å gå ned. Dette forklares av turbintap; en turbin med høyere slukeevne får ikke utnyttet lave vannføringer. Hvis tilløpsrørets diameter økes fra 40 cm til 50 cm vil hastigheten i rørene reduseres fra 4,8 til 3 m/s og produksjonen økes til 2,42 GWh ved slukeevne på 0,6 m³/s som fordeles slik: 0,93 GWh i vinterproduksjon og 1,49 GWh i sommerproduksjon.

Samlede kostnader for tiltakene sett opp imot forventet inntekt gjør at det ikke er økonomisk forsvarlig å bygge et nytt Meisal I kraftverk. I den forbindelse er det også naturlig å nevne at det er investert i et nytt kontrollanlegg i Meisal II, som gir oss en bedre kontroll på magasinnivået i Meisalvatnet og på den måten bidra til å redusere flomtapet fra vatnet.

Det er i konsesjonen for Meisal II ikke satt som forutsetninger eller vilkår at det skal gjøres tiltak for å redusere flomfaren for bebyggelsen ved sjøen.»

For uttalelsen til Gunn Petrine Sveen:

«Det er i søknaden om konsesjon gjort en beregning som viser at vannføringen i Meisalelva nedstrøms inntaket øker med ca 10 % i forhold til om Meisal I er i drift. Istad Kraft kan ikke se at dette har noen negative konsekvenser i forhold til kapasitet på kulverter eller eiendommene i nærheten av elva i en normalsituasjon.

Ifølge Forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg § 5-7 er det ikke tillatt å regne med flomavledning gjennom kraftstasjon. Dette innebærer at flomveier skal være dimensjonert for opptredende flommer som om kraftverket ikke eksisterer. Evt. manglende kapasitet på kulverter må derfor løses uavhengig av Meisal I.

Forøvrig vises til kommentarene til Molde FrP når det gjelder rehabilitering av Meisal I.

Rettigheter med gratis kraft til Sveen vil opprettholdes som tidligere gjennom de inngåtte avtaler for dette.»

NVEs vurdering

Lovhjemler, saksbehandling og prosess for overtakelse

I NVEs behandling av saken har vi vurdert de konsekvenser en nedlegging av Meisal I kraftverk vil ha for allmenne interesser tilknyttet vassdraget. Saken ble sendt på en bred høring.

Vannressursloven § 41

Vi har behandlet søknaden etter § 41 i vannressursloven, som gir adgang til å legge ned vassdragsanlegg. Paragraf 41 sier at søknad om nedlegging skal innvilges om ikke særlige grunner taler imot, som i stor grad gir eier av vassdragsanlegget en rett til å legge ned vassdragsanlegg som eier ikke lenger ønsker å vedlikeholde. I forarbeidene til vannressursloven står det hva som regnes som særlige grunner etter § 41:

«I praksis vil det ikke være aktuelt å nekte konsesjon til nedlegging i andre sammenhenger enn i forbindelse med overføring av anlegget etter § 42, eller hvis anlegget blir fredet etter kulturminnevern, eventuelt som en del av et biotopvern etablert etter naturvernloven.»

Vannressursloven § 42

NVE har etter § 42 i vannressursloven mulighet, som vassdragsmyndighet, til å overføre et vassdragsanlegg til noen som ønsker det opprettholdt. Dette ble kommunisert gjennom offentlig høring, og det er ingen som har meldt interesse for å ta over kraftanlegget.

Vilkår

I en konsesjon til nedlegging av et vassdragsanlegg etter vrl. § 41 annet ledd kan det stilles vilkår etter reglene i vrl. § 26. Det skal legges vekt på å fremme sikkerhet mot skade på mennesker, miljø eller eiendom, sikre en best mulig landskapsmessig tilpasning og å opprettholde det naturlige liv i vassdraget. Det kan herunder settes vilkår for å:

- Sikre mot skade gjennom konstruksjons- og funksjonskrav og krav til nødvendig vedlikehold av vassdragsanlegg;
- Sikre opprydding eller tilbakeføring ved nedlegging;
- Tilpasse tiltaket til annen aktuell utnytting;
- Gi adgang for andre til å ta del i vassdragstiltaket;
- Avbøte skader og ulemper ved eldre tilta i vassdraget, herunder ved gjenåpning av bekker, reetablering av kantsoner og annen restaurering av naturområder, dersom det står i rimelig sammenheng med hva konsesjonen gjelder.

Hydrologiske virkninger av tiltaket

Nedbørsfeltet til Meisal I kraftverk er på 3 km², og på 10,4 km² ved overløp på Meisaldammen oppstrøms. Ved nedlegging vil middelvannføringen bli økt med 0,4 m³/s i nedre del av Meisalelva, som utgjør en økning på ca. 10 % i forhold til om Meisal I kraftverk er i drift. Ettersom Meisal I kraftverk i dag ikke er i drift, vil ikke nedleggingen utgjøre forskjell på dagens vannføring.

Naturmangfold

Det er ikke registrert rødlistearter eller viktige naturtyper innenfor tiltaksområdet. Elva har trolig liten verdi som oppvekstområde for fisk, både på grunn av fraført vann og fordi de nedre delene er bratte (Veterinærinstituttet, 2022). Rørgatetraséen ligger i beiteområde for hjort og rådyr. Et smalt parti av beiteområdet vil bli berørt ved fjerning av rørgata. NVE legger ikke vekt på forstyrrelser for beiteområdet i anleggsfasen, da dette vil være av begrenset omfang.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om nedlegging av Meisal I kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 04.08.2023. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jmf naturmangfoldloven § 8.

Nedlegging av Meisal I kraftverk vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5. NVE kan ikke se at det planlagte tiltaket vil øke den samlede belastningen på økosystemet i området, jf. naturmangfoldloven § 10.

Vannforskriften

Nedleggingen berører vannforekomsten «Meisalelva nedstrøms inntak Meisal I» (109-444-R). Vannforekomsten er i vann-nett karakterisert med moderat økologisk tilstand (MØT), og har miljømål god økologisk tilstand (GØT) som skal nås innen 2027. Elvestrekningen blir negativt påvirket av hydrologiske endringer som følge av vannkraft. En nedlegging av Meisal I kraftverk vil etter vårt syn være et bidrag til å nå miljømålet, ved å opprettholde noe av restvannføringen på denne strekningen.

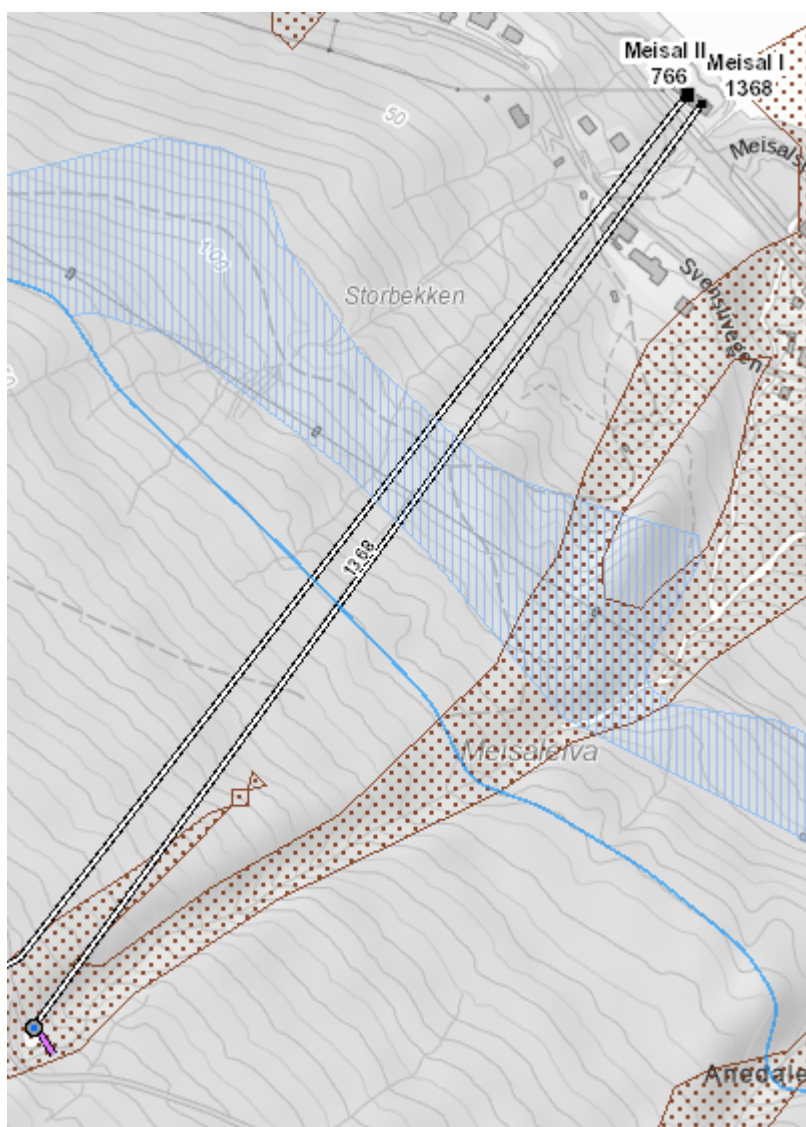
Landskap, friluftsliv og kulturminner

Området er lite brukt som friluftsområde, men benyttes i noe grad som jaktområde for hjortedyr. Ved en nedlegging vil tiltaksområdet fremstå mindre berørt, særlig ved fjerning av delene av rørgata som ligger over bakken og fjerning av deler av eller hele inntaksarrangementet. Det vil heller ikke være behov for skogrydding ved fjerning av rørgata. Over tid vil vegetasjonen i dagens rørgatetrasé revegeteres, slik at området fremstår mindre berørt enn i dag. Revegetering vil være viktig for å avbøte negative konsekvenser for friluftslivet, landskapet og vannkvalitet. Statsforvalteren forutsetter at det legges opp til naturlig revegetering. Istad Kraft AS har opplyst at de i Plan for miljø og landskap vil forutsette naturlig revegetering av området. Statsforvalteren mener at nedleggingen vil ha en positiv virkning på landskapet. NVE deler dette synet.

Det ligger en automatisk fredet fangstgrav øst for Meisalelva. Dette kulturminnet vil ikke bli berørt av det omsøkte tiltaket.

Flom, erosjon og skred

Inntaksdammen og omtrent 150 m av rørgata ligger innenfor aktsomhetsområde for jord- og flomskred. Det er imidlertid ikke registrert verken jord- eller flomskred i området, og faren for at slike skal oppstå i anleggsfasen eller etter at anlegget er nedlagt vurderes som liten. Forholdet til jord- og flomskred skal utredes i detaljplanen. Rørgaten krysser også et aktsomhetsområde for marin leire. Ettersom rørgaten delvis ligger i dagen og ellers ligger svært grunt, antar søker at fjerning av rørgata ikke vil påvirke en ev. kvikkleiresone. Siden det kan forekomme kvikkleire i et område langs dagens rørgate, kan NVE ved en ev. konsesjon sette vilkår om at det må gjennomføres geotekniske undersøkelser for å avklare dette før anleggsarbeid igangsettes. Dersom det i tilfelle viser seg at området inneholder kvikkleire må det dokumenteres at tiltaket er prosjektert og utført slik at tilstøtende terreng ikke blir utsatt for skade eller vesentlig ulempe. Aktsomhetsområdene er vist i Figur 4.

Figur 4. Aktsomhetsområde for jord- og flomskred (prykkete brunt) og aktsomhetsområde for marin leire (stiplet blått). Referanse: NVE Temakart

En av høringspartene har uttrykt bekymring for økte flomvannføringer i elveløpet ved en ev. nedleggelse. En nedleggelse vil øke vannføringen med 0,4 m³/s, som utgjør en 10 % økning i middelvannføringen sammenlignet med når kraftverket er i drift. NVE legger til grunn at flomveiene er dimensjonert for situasjoner der kraftverket ikke er i drift. NVE vurderer at flomforholdene ikke vil endres nevneverdig negativt ved en nedleggelse, men at vassdraget vil få tilbake noe av den naturlige vannføringsdynamikken. Eventuelle skader som skulle oppstå på privat eiendom som direkte følger av nedleggingen vil være av privatrettslig karakter og løses direkte mellom tiltakshaver og grunneier.

Samfunnsmessige fordeler

En nedlegging av Meisal I kraftverk med inntaksdam fører til at området fremstår mindre berørt, som har en positivt landskapsmessig effekt. I tillegg vil Meisalelva få tilbake noe av den naturlige vannføringsdynamikken i nedre deler av elva som i dag er berørt av Meisal I

kraftverk. Nedlegging vil også øke sikkerheten, ved å fjerne risikoen for brudd på rørgaten som er plassert i bruddkonsekvensklasse 1.

Oppsummering

Istad Kraft AS søker om å legge ned Meisal I kraftverk. Kraftverket har omfattende behov for rehabilitering dersom det skal kunne driftes, og redusert tilsig som følge av Meisal II kraftverk med magasin. Dersom konsesjonær ikke vil holde anlegget ved like, skal det fjernes og vassdraget skal så langt det lar seg gjøre tilbakeføres til forholdene slik de var før bygging, jf. vannressursloven § 41. Meisal I kraftverk er ikke lenger i bruk, og Istad Kraft AS ønsker ikke å rehabilitere kraftverket. Det er ingen store konsekvenser ved en nedlegging av Meisal I kraftverk.

NVEs konklusjon og vassdragskonsesjon

Det står i § 41 i vannressursloven at det skal gis tillatelse til nedlegging dersom det ikke er særlige grunner som taler imot. Lovens krav til særlige grunner er ikke oppfylt. NVE gir Istad Kraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 med henvisning til § 41 til å legge ned Meisal I kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

I denne saken har ingen meldt interesse for å overta ansvaret for rehabilitering og videre drift av Meisal I kraftverk, jf. vannressursloven § 42.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Konsesjonsvilkår for nedlegging av Meisal I kraftverk

Det er gitt tillatelse til en delvis nedlegging av Meisal I kraftverk. Dette innebærer at deler av vassdragsanlegget kan stå igjen, og vi vil presisere at **tiltakshaver fortsatt vil ha ansvar** for dette, jf. damsikkerhetsforskriften.

Vilkårene som er beskrevet under gjelder frem til arbeidene er fullført. Sluttrapport om at anleggene er nedlagt skal oversendes NVE, som beskrevet i vilkår om *Dokumentasjon av nedlagt vassdragsanlegg*.

Grunnundersøkelser

Konsesjonær skal gjennomføre en grunnundersøkelse i tiltaksområdet som ligger innenfor aktsomhetsområde for marin leire. Undersøkelsen skal gjennomføres av geoteknisk fagkyndig, og i henhold til TEK 17. Dersom det blir konstatert at det er kvikkleire i området, må det dokumenteres at tiltaket blir prosjektert og utført slik at tilstøtende terreng ikke blir utsatt for fare for skader eller vesentlige ulemper. Resultatene av undersøkelsen skal sendes til NVEs miljøtilsyn som del av detaljplanen.

Konsesjonærs ansvar ved nedlegging

Konsesjonæren plikter å påse at konsesjonæren selv, kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og driften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, kulturminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller

historiske grunner eller på grunn av områdets naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Konsesjonen omfatter nedlegging av kraftverket, og alle nødvendige inngrep som følge av nedleggingen.

Fremdriftsplan for nedlegging må sendes NVE innen tre måneder fra vedtaksdato.

Det skal videre utarbeides en detaljplan for miljø og landskap. Planen skal inneholde avbøtende tiltak av hensyn til landskap, rekreasjon, biologisk mangfold, jf. tabell under. Inntaket og området like nedstrøms er registrert som et aktsomhetsområde for jord- og flomskred. Detaljplanen må inneholde en vurdering av risikoforholdene for jord- og flomskred og beskrive ev. tiltak for å redusere risiko. Planen skal sendes til NVEs miljøtilsyn og godkjennes før arbeidet settes i gang.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Nedleggingen skal gjennomføres med minst mulig inngrep og det skal tilrettelegges for naturlig revegetering. Så langt det er mulig skal vassdraget tilbakeføres til forholdene slik de var før anlegget ble bygget.

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse av nedlegging som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest to år etter endt nedlegging.

Nedenstående tabell søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for konsesjonen. Det kan likevel forekomme at det er gitt føringer andre steder i dokumentet som ikke har kommet med i tabellen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder. NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Inntaksdam	Fjerning av hele eller deler av inntaksarrangementet skal avklares i samråd med NVEs miljøtilsyn.
Rørgate	Den øvre delen av rørgata skal fjernes i sin helhet, som beskrevet i søknad. Fjerning av den nederste delen av rørgaten skal avklares i samråd med NVEs miljøtilsyn.
Vei	Midlertidige anleggsveier skal beskrives i de detaljerte planene for nedlegging. Anleggsveiene skal tilbakeføres etter endt anleggsperiode.

Annet	Det skal gjennomføres en grunnundersøkelse i tiltaksområdet som ligger innenfor aktsomhetsområde for marin leire, jf. vilkår over. Anleggsarbeidet må planlegges og utføres på en måte slik at det ikke er til hinder for bruk av området. Ved ev. stier som blir berørt må alternativ trasé skiltes. Det må informeres om nedleggingen og anleggsperioden på hensiktsmessige steder. Det må tilrettelegges for naturlig revegetering.
-------	--

Kommentarer til tabellen:

Rørgate: Den nederste delen av rørgata ligger nedgravd forbi boligtomter og under kommunal vei (ca. 50 m) og under fylkesveg 62 til kraftstasjonen (ca. 25-30 m). Det er usikkert i hvor stor grad rørgata berører to boligtomter, og søker vil gjennomføre oppmåling i forbindelse med utarbeidelse av detaljplaner. Avgjørelsen om å fjerne den nederste delen av rørgata, som vist i Figur 3, skal fattes i detaljplanfasen. Dette vedtaket åpner derfor både for å la denne delen av rørgata bli værende, og for å fjerne denne delen av rørgata.

Inntaksdam: NVE gir tillatelse til å fjerne hele *eller* deler av inntaksarrangementet, bestående av dam for inntaksmagasin og arrangement for å slippe Meisalelva forbi inntaksarrangementet.

Klassifisering

Dersom det bestemmes at deler av vassdragsanlegget skal bli stående igjen, må konsesjonær be om klassifisering av det gjenstående vassdragsanlegget, jf. kapittel 4 i damsikkerhetsforskriften.

Dersom hele vassdragsanlegget blir fjernet er det ikke behov for ny klassifisering.

Automatisk fredete kulturminner

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredede kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredede kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

Ferdsel m.v.

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Eventuelle midlertidige anleggsveier skal beskrives i de detaljerte planene for nedleggelsen.

Veier som skal benyttes som anleggsveier skal fjernes etter endt rivning, området skal tilbakeføres og det skal tilrettelegges for naturlig revegetering.

Varslingsplikt

Konsesjonæren plikter å varsle NVE om ev. navne- og/eller adresseendringer.

Kontroll med overholdelsen av vilkårene

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår. Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

For å sikre at vedtak i medhold av vannressursloven blir gjennomført, kan den ansvarlige pålegges tvangsmulkt til staten, jf. vannressursloven § 60. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Når et rettstridig forhold er konstatert kan det gis pålegg om retting og om nødvendig pålegges stans i pågående virksomhet, jf. vannressursloven § 59.

Overskrides konsesjon eller konsesjonsvilkårene eller pålegg fastsatt med hjemmel i vannressursloven kan det ilegges overtredelsesgebyr, eller straff med bøter eller fengsel inntil tre måneder, jf. vannressursloven §§ 60a og 63 første ledd bokstav c. Vassdragsmyndigheten kan helt eller delvis inndra utbytte fra overtredelse jf. vannressursloven § 60b.

Dokumentasjon av nedlagt vassdragsanlegg

Konsesjonær skal opplyse NVEs damtilsyn når vassdragsanlegget er nedlagt, jf. damsikkerhetsforskriften § 8-1. Konsesjonær skal sende en sluttrapport med daterte bilder av tiltaksområdet før og etter nedleggingen.

Ved delvis nedlegging og ny klassifisering i konsekvensklasse 1-4 gjelder krav om sluttrapport som fastsatt i damsikkerhetsforskriften § 6-1 siste ledd og NVE Veileder nr.

8/2012 «*Veileder til damsikkerhetsforskriftens bestemmelser om planlegging og bygging*».
Ved ny klassifisering i konsekvensklasse 0 gjelder tillegg nr. 2 til NVE Veileder 8/2012.

Eventuelle gjenstående anlegg kan følges opp i medhold av gjeldende konsesjon for Meisal II kraftverk.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til energiloven

Istad Kraft AS har søkt om å fjerne kabler i luftspenn med en lengde på ca. 750 m, og installasjoner (turbin, generator og tilhørende elmekaniske installasjoner) i kraftverkstasjonen. NVEs vedtak etter energilovforskriften § 3-5 bokstav D er vedlagt (NVE ref.: 202317384-2).

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggesaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Statsforvalteren om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

Vannforskriften § 12 skal vurderes når det fattes enkeltvedtak om ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst som kan medføre at miljømålene ikke nås eller at tilstanden forringes. Nedlegging etter vannressursloven §§ 8 og 41 medfører et nytt inngrep, men fjerner samtidig en eksisterende påvirkning. Etter vannforskriften § 12 kan nye inngrep i en vannforekomst gjennomføres selv om dette medfører at miljømålene i §§ 4-6 ikke nås eller at tilstanden forringes, forutsatt at visse betingelser er oppfylt. Den første betingelsen i § 12 er at alle praktisk gjennomførbare tiltak skal settes inn for å begrense negativ utvikling i vannforekomstens tilstand. Ved konsesjonsbehandlingen vurderer NVE praktisk gjennomførbare avbøtende tiltak som vil redusere skadene eller ulempene ved tiltaket. Videre er det betingelser om at samfunnsnytt av nye inngrep er større enn tapet av miljøkvalitet og at hensikten med tiltaket ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Etter NVEs vurdering vil nedleggingen på sikt forbedre tilstanden i vannforekomsten, ved at den bringes tilbake til mer naturlige forhold, og tiltaket vil bidra til å nå målet om god økologisk tilstand.